

LYGIOS GALIMYBĖS

IŠMOKSITE:

Išreikšti nuomonę apie žmonių diskriminaciją
Mandagiai išreikšti savo įsitikinimus lygių galimybių atžvilgiu
Diskutuoti apie vaikų, vyrų ir moterų teisių lygybę
Pateikti skundą dėl teisių pažeidimo

Apsikeitimas informacija

LYGIOS GALIMYBĖS LIETUVOJE

Nuo 1998 m. Lietuvoje įsigaliojo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas, draudžiantis diskriminaciją dėl lyties, vartotojų teisių ar reklamos. Vėliau įstatymas buvo papildomas įvairiomis pataisomis ir šiandien įstatymas draudžia diskriminuoti dėl asmens amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, rasės ir etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų darbe, švietimo įstaigoje ar teikiant paslaugas. Nuo 1999 m. Lietuvoje veikia lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, kuri yra savarankiška institucija, atskaitinga Seimui. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba aktyviai vykdo reklamines akcijas ir įvairius renginius, taip skatindama mažinti diskriminaciją ir ugdyti pagarbą žmonių įvairovei.

Apsikeitimas informacija

Su tandemo partneriu pasikalbėkite apie tai, ar jo šalyje taip pat veikia panaši tarnyba, ginanti žmonių lygias galimybes. Padiskutuokite:

- ką manote apie tokių institucijų veiklą ir ar tokie įstatymai reikalingi?
- ar teko kada pastebėti diskriminaciją mažinančių reklaminių plakatų?
- kaip manote, ar tokios reklamos daro poveikį?
- kokiais būdais su diskriminacija kovojama jūsų šalyje?

Pateikite savo pasiūlymų, kaip dar būtų galima kovoti su diskriminacija.

Scenarijus 1

PAGALBA VYRESNIAM ŽMOGUI

Sėdite autobuse ir girdite, kad autobuso vairuotojas užgaulioja vyresnio amžiaus žmogų, norintį įsigyti autobuso bilietą. Pastebite, kad žmogus neprigirdi ir nežino, kiek kainuoja bilietas, kokia nuolaida jam taikoma ir kokį dokumentą pateikti nuolaidai gauti. Vairuotojas nemandagiai pravardžiuoja senolį. Įsitikinęs, kad vairuotojas ne juokais ginkluotas žodynu (garsiai vyriškį pavadina „kvailu seniu“, „seniems tik namie sėdėti“ ir pan.), drąsiai prieinate apginti vyresnio amžiaus žmogaus.

Jums gali prireikti:

Sakykite, prašau, kodėl kabinėjatės prie šio vyriškio?

Pažiūrėkite į save iš šalies ir įvertinkite situaciją.

Ar suprantate, kad jūs užgauliodamas šį žmogų, pažeidžiate lygių galimybių įstatymą?

Pone, gal jums padėti įsigyti bilietą? Gerb. vairuotojau, jums nederėtų užgaulioti vyriškio, vyresnio už jus patį. Vyresnius derėtų gerbti.

2

©lygybe.lt

Jums gali prireikti:

Atsiprašau, mes su drauge turime keletą klausimų!
Dėkojame už įdomų seminarą, tačiau mes taip pat
norime pateikti keletą klausimų.
Pone, jūs akivaizdžiai ignoruojate mano draugės
norą pateikti klausimą.
Tikiuosi, kad ateityje tokie dalykai nepasikartos.
Prašyčiau atsiprašyti mano draugės.
Na, gerai, šį kartą atleisime, tačiau patartume
gerai apsvarstyti savo elgesį.

Scenarijus 2

**DISKRIMINACIJA DĖL
RASĖS**

Esate seminare, kuriame dalyvauja labai daug žmonių. Jus į seminarą pasikvietė jūsų draugė, kuri beje, yra čigonė. Seminaro tema jūsų draugė turėjo labai daug klausimų ir buvo pasiruošusi juos užduoti, kai tik bus kviečiama diskusijai. Diskusijai prasidėjus, jūsų draugė aktyviai kėlė ranką, kad užduotų klausimą, tačiau ją akivaizdžiai nebuvo kreipiamasi, ji tiesiogiai buvo diskriminuojama (tai buvo lengva pastebėti, kadangi šviesaus gymio vaikinai, sėdintys dviem eilėmis toliau, pateikė net keletą klausimų).

Ką darysite toliau? Ar apginsite draugę, ar sėdėsite ramiai ir tylėsite? Ar raginsite draugę aktyviau kelti ranką, ar jos klausimus užduosite jūs? Ar patarsite draugei tiesiog pasilikti klausimus kitam seminarui? Ar išėję iš seminaro rašysite skundą dėl diskriminacijos? Ar verčiau po seminaro prieisite prie dėstytojo ir paklausite apie nesusipratimą?

Scenarijus 3

DARBO POKALBIS

Telefonu buvote pakviestas į darbo pokalbį, kaip puikiai atitinkantis reikalavimus. Pamišote atnaujinti gyvenimo aprašymą, todėl ten nepažymėjote, kad turite 2 metų vaikelį. Darbo pokalbis vyko sklandžiai, tačiau vos tik paminėjote, kad auginate vaiką, pokalbis buvo baigtas ir jums pasakyta, kad jei jus atrinks, su jumis dar kartą susisieks. Kitą dieną gaunate laišką, kad jūsų neatrinko.

Su tandemo partneriu suvaidinkite pokalbį, padiskutuokite apie galimą diskriminaciją.

Jums gali prireikti:

Manau, kad darbdavys atsisakė priimti į darbą, nes...
Aš auginu vaiką, tačiau tai netrukdyt darbu, nes...
Jis/ji turėtų perskambinti ir pasiteirauti, ar...
Pastebima diskriminacija, nes...

Rašymas

Jūsų vaiko kūno kultūros mokytoja jau ne kartą jūsų vaiką pavadina storuoju Gyčiu ir niekada nekviečia atlikti estafečių, kadangi per jį komanda dažniausiai pralaimi. Pateikite Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai šį skundą.

Skundo formą taip pat galite rasti tarnybos interneto svetainėje (<http://www.lygybe.lt/lt/skundu-nagrinejimas.html>).

Gyventojų (-os) .....

(vardas, pavardė)

Gyvenančio (-ios) .....

(kaimas, rajonas, g-vė, miestas)

Telefonai .....

(namų, darbo)

El. pašto adresas .....

SKUNDAS

20 ... m. .... mėn. ... d.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierei, einančiai Lygių galimybių kontrolieriaus pareigas

1. Nurodykite apskundžiamų institucijų pavadinimus ar asmenų vardus, pavardes ir instituciją, kurioje jie dirba.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Kokius veiksmus ar sprendimus apskundžiate? Nurodykite jų padarymo laiką bei aplinkybes.

.....
.....
.....
.....
.....

3. Ar kreipėtės šiuo klausimu į kitą įstaigą (nurodykite kada, kur ir kaip kreipėtės. Jeigu turite, pridėkite gauto atsakymo kopiją)?

.....
.....
.....
.....

4. Ar skundas tuo pačiu klausimu jau išnagrinėtas ar dar nagrinėjamas teisme? Jeigu išnagrinėtas ar nagrinėjamas, nurodykite, kada ir kokiame teisme.

.....
.....
.....

5. Ar dėl skunde keliamo dalyko yra priimtas procesinis sprendimas iškelti baudžiamąją bylą?

.....
.....
.....

6. Kokius asmenis siūlote apklausti? Nurodykite jų vardus, pavardes ir adresus bei aplinkybes, kurias kiekvienas iš jų gali patvirtinti.

.....
.....
.....
.....

8. Prie skundo galite pridėti dokumentus (jų kopijas), kurie pagrįstų Jūsų skundą (ginčijamo sprendimo nuorašą, turimus įrodymus ir jų aprašymus ir pan.)

PRIEDAS..... lapai; .....egz.

(parašas) (vardas, pavardė)

Pastaba. Jeigu esate įgaliotas pateikti kito asmens skundą, pridėkite įstatymo numatyta tvarka patvirtintą įgaliojimo kopiją.

6

Klausimai tolesnei diskusijai

Kaip apibūdintumėte diskriminaciją?
Ar jūs kažkada anksčiau esate patyrę diskriminaciją savo atžvilgiu?

Ar pažįstate žmonių, kurie patyrę diskriminaciją?

Kaip manote, kaip gali būti pažeidžiamos vaikų teisės?

Ar realybėje stotumėte ginti diskriminuojamą suaugusį žmogų, vaiką?

Tėvystė
veža
vis labiau!

©lygybe.lt

www.dadcomehome.org

**Užsirašykite:
ką išmokote?
ko dar gerai nemokate?**

**Pasižymėkite klausimus
tandemo partneriui kito
susitikimo metu ar kitas
pastabas.**